

Harjutus 107. A. Koosta endale kompanemise juhend.

I. Kirjavahemärkide panemisel otsin kõigepealt üles _____ (lauselige).

Kui neid on mitu ja see pole loetelu, on tegemist _____ lausega.

Lihtlauses on _____ (mitu?) öeldis ja _____ alus, kui pole tegemist loeteluga.

Öeldiseks on tegusõna _____ (pöördeline/käändeline) vorm kõrgis kõneviisides, aegades ja tegumoodides.

Igal öeldisel on oma alus. Kui öeldis on _____ tegumoes, siis lauses alust pole.

II. Kui öeldist (tegusõna pöördelist vormi) ei leia, otsin tegusõna käändelist vormi – *ind-, tud-, des-, mata-, maks-* vormi.

B. Tähistä öeldis ja täpsustat, kas lause on lht-, liit- või aluseta lause.

1. Eesti rahvuskirjanduse algust loetakse K. J. Petersoni oodidest ja pastoraalidest alates.

2. Rahvaluulet on lastanud üles kirjutada kõige enam J. Hurt, tema kogutud tekstid asuvad kirjandusmuuseumis.

3. F. R. Kreutzwaldi kui meie rahvuseepose koostaja mõte viia lõpule F. R. Faehmanni alustatud rahvaluulealane töö Õpetatud Eesti Seltsis kandis vilja.

4. K. J. Petersoni loomingut sai hakata uurima alles 1922. aastal, mil nooreeslased leidsid arhiivides autori loomepärandi.

5. F. R. Faehmanni omannitoloogilisi muistendeid, nagu „Koit ja Hämariik“, on peetud algul folkloorisel ainesitkul põhinevaks.

6. Et eesti kirjandus end teadvustama hakkas, võlgname tänu ballisakstastest pastortitele – estofiilidele.

Harjutus 108. A. Põhjenda kirjavahemärkide kasutamist.

1. **Koondlause**

Poisid, tüdrukud ja nende treener – kõik ootasid võistluse algust.

Võistluse algust ootasid kõik; nii poisid, tüdrukud kui ka nende treener.

Kohale olid tulnud poisid, tüdrukud, nende treener, ent mitte sponsor.

Ei raamatuid, vihikuid ega sulpead – midagi mul ei ole.

Arvutid, arvutid, arvutid, arvutid.

2. **Korduvad määrused**

Viljandi maakonnas Karksis Maie koolimajas asub A. Kitzbergi tuba.

Täna, vana-aastaõhtul, 31. detsembril on tõeline talveilm.

3. **Korduvad täiendid**

Noor vilgas vallalav kutsikas köitis tähelepanu.

Käsitramatu 3., täiendatud trükk ilmus mõeldum aastal.

4. **Järeldiend**

See laps, nobe ja rõõmsameelne, on jäänud kauaks mu mälestustesse.

5. **Lisand**

Võistkonna vanem Rein koostab treeningkava.

Reinul, võistkonna vanemal, on mitu ülesannet.

Reinu, võistkonna vanema ülesanne on koostada treeningkava.

Rein kui võistkonna vanem otsustas lisada igapäevase jõutreeningu.

Rein võistkonna vanemana otsustas lisada igapäevase jõutreeningu.

6. **Üte**

Ole hea, Rein, ja vii kiri posti!

B. Pane lihtlause kirjavahemärkiid, põhjenda reegluga.

1. Arundhati Roy, Toni Morrison, Zadie Smith need on postkolonialistliku kirjanduse eredad autorid.

2. Postkolonialistlik kirjandus kujutab endiste koloniaalmaade inimeste elu väljatrände mureid koohanemise raskused võõrdumine oma kultuuris.

3. Arundhati Roy kui silmapaistev India naiskirjanik sai kuulsaks teosega „Väliskeste Asjade Jumal“.

4. Toni Morrisoni romaan „Armas“ vapustab ja mõtlema panev juustab neegrinaise saatusest.

5. Zadie Smith inglise kirjanikuna valgustab Londonisse väljarännanud hindude koohanemismuresid.

6. Gabriel Garcia Márquez maagilise realismi rajaja köidab meedi teosega „Sada aastat üksildust“.